

TRÂN TRỌNG GIỚI THIỆU TỦ SÁCH

KHUYẾN NÔNG

(Loại bỏ túi)

- ◆ NHÂN GIỐNG CÂY ĂN TRÁI GS. VŨ CÔNG HẬU
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG MĂNG CẦU GS. VŨ CÔNG HẬU
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG SẦU RIÊNG KS. HUỖNH VĂN TẤN
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG CHÔM CHÔM Th.S. NGUYỄN TRỊNH NHẤT HẰNG
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG XOÀI Th.S. NGUYỄN PHƯỚC TUYẾN
- KS. VÔ HÙNG NHIỆM
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG NHãn Th.S. NGUYỄN PHƯỚC TUYẾN
- KS. DƯƠNG MINH - VÔ THÀNH THUẬN
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG THANH LONG TS. NGUYỄN VĂN KẾ
- ◆ KỸ THUẬT TRỒNG CÂY CÓ MÙI T.T. KHUYẾN NÔNG ĐỒNG THÁP

VÀ CÁC CHUYÊN ĐỀ VỀ HOA KIỂNG, CÂY ĂN TRÁI, PHÂN BÓN, LÂM
NGHIỆP, THỦY LỢI, THỦY SẢN...

RẤT BỔ ÍCH CHO NHÀ NÔNG VÀ NGƯỜI LÀM VƯỜN...

Phát hành tại nhà sách

QUANG

416 Nguyễn Thị Minh Khai -
ĐT: 8322386 - 8340990 - 090.80027

KT TRỒNG SẦU RIÊNG

S001 2 49130 001466

30/10/2003 3,000

Kỹ thuật trồng Sầu Riêng

(Durio Zibethinus Murr.)

KS. HUỖNH VĂN TẤN

**Kỹ thuật trồng
Sầu Riêng**

(Durio zibethinus Murr.)

NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP

TP. HỒ CHÍ MINH - 2001

I. GIỚI THIỆU

Sầu riêng là loại cây ăn trái nhiệt đới khá đặc biệt, rất được ưa chuộng ở các nước Đông Nam Á. Ở Malaysia, sầu riêng được coi là vua của các loại quả". Cũng có thể coi sầu riêng là đặc sản về hai phương diện: một là đòi hỏi những điều kiện nóng và ẩm khá chặt chẽ, không phải ở đâu cũng trồng được, ngay cả ở các vùng nhiệt đới nóng; hai là ở hương vị đặc biệt của nó "tuyệt vời" đối với người ăn quen và "khó chịu" với những người chưa quen.

Thành phần dinh dưỡng của sầu riêng cũng cho thấy, đây là loại quả độc đáo:

Giá trị dinh dưỡng trong 100 g sầu riêng:

Protein:	3,3 g	Nước:	70,9 g
Chất béo:	4,3 g	Vitamin A :	890 IU

Đường:	19,3 g	Vit. C:	62 mg
Chất xơ:	1,2 g	Niacin:	1,0 mg
Thiamin:	1,08 mg	Riboflavin:	0,11 mg
Sắt:	2,0 mg	Phosphorus:	27 mg
Calcium:	49 mg	Năng lượng:	129 Kcal

Do yêu cầu tiêu thụ nội địa và xuất khẩu ngày càng cao, các nước như Thái Lan và Malaysia đã tập trung nghiên cứu và phát triển cây sầu riêng từ 20 năm nay và đã có nhiều tiến bộ về giống, kỹ thuật canh tác.

Ở Việt Nam, chưa biết đã trồng sầu riêng từ bao giờ. Ở miền Bắc không thấy có sầu riêng, nhưng ở miền Trung như Huế cũng có những cây sầu riêng ngon ngọt, còn ở miền Nam theo một số người trồng vườn thì cây sầu riêng đã có khoảng 100 năm nay, được trồng rải rác ở nhiều tỉnh miền Đông Nam Bộ (Đồng Nai, Lâm Đồng) nhưng diện tích vườn không lớn.

Sầu riêng được dùng để ăn tươi và tham gia chế biến bánh kẹo kem đông lạnh, nước giải khát... với hương vị rất đặc trưng. Cùi sầu riêng, xử lý đông lạnh -24°C , có thể giữ được 3 tháng không mất mùi. Hạt sầu riêng chứa nhiều tinh bột, rang nướng hay luộc ăn như hạt mít hoặc có thể làm mứt kẹo. Vỏ sầu riêng dùng chữa đầy bụng, khó tiêu hóa và chữa ho lao, cảm sốt. Lá và rễ sầu riêng dùng chữa cảm sốt, viêm gan vàng da. Liều dùng 30 – 40 g, dạng thuốc sắc, dùng riêng hay phối hợp với lá và rễ cây đa (Sách “Từ điển cây thuốc Việt Nam”. Võ Văn Chi, trang 1037). Gỗ sầu riêng có thể dùng trong xây dựng, làm đồ đặc tuy không bền.

Những năm gần đây, do có giá bán cao hơn các loại cây ăn trái khác nên sầu riêng

được chú ý đến trong quá trình chuyển đổi cơ cấu cây trồng. Tuy nhiên, phải biết trồng và chăm sóc đúng cách cây sầu riêng mới cho hiệu quả kinh tế cao.

II. NGUỒN GỐC - ĐẶC TÍNH

Sầu riêng gốc ở vùng Đông Nam Á và mọc dại trong rừng ở Malaysia. Malaysia có tới hơn 100 dòng vô tính sầu riêng đã được đăng ký nhưng nước sản xuất với qui mô công nghiệp, diện tích lớn, hiệu quả có thể kể đến là Thái Lan.

Cây sầu riêng *Durio zibethinus* Murr. thuộc họ Gòn Bombaceae, cây gỗ lớn, cao 15 - 20 m hoặc hơn với cây mọc từ hạt, cây ghép ít khi cao quá 20 m. Là cây đại thụ, tán lá thưa, mầm hoa được hình thành khi hết mùa mưa. Quả nang, 5 ngăn, nứt làm 5 mảnh và chín sau khi ra hoa khoảng 4

tháng. Hoa mọc thành chùm, số lượng nhiều, từ khi nụ bắt đầu nở đến khi thành hoa cần 2 - 3 ngày. Hoa nở khoảng 3 giờ chiều tới 6 giờ sáng ngày hôm sau. Bao phấn nứt vào khoảng 7 giờ tối và đến 10 giờ tối mới có thể thụ phấn tốt cho nhụy nhưng lúc này nhụy đã tàn lụi, do đó, hoa sầu riêng không có khả năng tự thụ phấn được mà phải nhờ phấn của những cây khác mới thành quả. Cây sầu riêng ra nhiều hoa, do đó có nhiều mật - phấn, hoa lại nở ban đêm mùi thơm nhiều nên hấp dẫn dơi, sóc, bộ cánh cứng, ong, ruồi và nhiều loài bướm đêm đến giúp thụ phấn. Nếu vào thời gian này hoa sầu riêng không được thụ phấn, sẽ rụng đi và ảnh hưởng đến tỷ lệ đậu trái.

Nếu thụ phấn không thành công thì nhụy sẽ bị héo và rụng trong khoảng 4 ngày sau khi hoa nở. Nếu hoa được thụ

phấn, bầu noãn bắt đầu to ra. Quả to gồm 5 lá noãn, mỗi lá noãn chứa 1 – 7 hạt, quanh hạt là phần cùi mềm ăn được. Tuy nhiên, không phải tất cả các hạt đều phát triển và tùy theo giống, điều kiện thụ phấn mà có hạt to, có hạt lép. Từ khi hoa nở đến khi quả lớn tối đa là 12 – 13 tuần, 15 – 16 tuần thì quả chín.

III. YÊU CẦU NGOẠI CẢNH

1. Khí hậu

Sầu riêng ưa khí hậu nóng ẩm, nhiệt độ không quá cao hoặc quá thấp, độ ẩm cao và ổn định. Cây sầu riêng được trồng phổ biến và cho kết quả tốt ở vĩ độ từ xích đạo tới 15⁰, lượng mưa bình quân 2.000 mm và phân bố đều trong năm. Nếu khô hạn kéo dài, sẽ ảnh hưởng xấu đến sinh trưởng của sầu riêng, đặc biệt trong thời kỳ ra hoa đậu quả.

Theo một số tài liệu, không đâu trồng sầu riêng lên tới độ cao 600 – 800 m, nhưng ở Bảo Lộc và Di Linh (Lâm Đồng) cây sầu riêng phát triển rất tốt (ở độ cao 884 m và 972 m), tuy nhiên thời gian sinh trưởng phát dục chậm hơn ở Cần Thơ, và trong điều kiện nhiệt độ từ tháng 1 – 12 rất ổn định (20 – 22⁰C).

Sầu riêng là cây ưa ẩm, đất ẩm nhưng không được đọng nước và không khí thường xuyên ẩm. Ở miền Nam, mùa khô thường kéo dài từ 3 – 5 tháng do đó cần lưu ý chống hạn cho sầu riêng, khi sầu riêng còn nhỏ cần thiết phải có bóng râm; khi cây lớn, trong điều kiện nước và nhiệt độ thuận tiện ánh sáng giúp cây quang hợp tốt, có lợi cho sản lượng.

Ngoài ra, cây sầu riêng sợ gió. Một là vì cây yếu, gỗ giòn, dễ gãy, bị bật gốc nếu gió

to. Hai là nhiều gió làm lá sầu riêng mất nước, do đó phải trồng nơi kín gió và nếu cần, trồng cây chắn gió.

2. Đất

Cây sầu riêng có thể sinh trưởng, phát triển trên nhiều loại đất khác nhau, nhưng thích hợp nhất là các loại đất có tầng canh tác sâu, dễ thoát nước như đất thịt, phù sa, đất đỏ bazan. Đất nhiều cát không thích hợp, không nên trồng sầu riêng trên đất sét nặng vì rễ sầu riêng rất mẫn cảm với nước ngập, dễ bị bệnh. Đất đỏ Đông Nam Bộ, Tây Nguyên, đất phù sa, đất cao ven sông Tiền, sông Hậu là những nơi thích hợp cho cây sầu riêng, nhưng phải chú ý bồi đất, lên líp nếu đất thấp.

IV. KỸ THUẬT TRỒNG

1. Giống

Trước đây, sầu riêng được trồng nhiều bằng hạt và hơn nữa do sầu riêng là cây ngoại hoa thụ phấn nên biến dị rất lớn. Hiện nay, ở miền Nam có đến hơn 50 dòng/giống sầu riêng được trồng với các dạng trái, trọng lượng và phẩm chất khác nhau, như sầu riêng khổ qua xanh, sầu riêng sữa, sầu riêng bí, sầu riêng vàng Sa Ri,... Sau đây là một số giống được chú trọng và có triển vọng.

- Sầu riêng sữa: vỏ trái vàng khi chín, cơm dày màu vàng sữa, trái sai, phẩm chất ngon.

- Sầu riêng khổ qua xanh: tán lá dày, quả nhỏ vỏ xanh, cơm mỏng, hạt to, phẩm chất ngon.

- Sầu riêng khổ qua vàng: ít quả hơn khổ qua xanh nhưng quả lớn hơn, vỏ quả vàng, hạt to, phẩm chất ngon.

- Sầu riêng hạt lép: quả tròn cân đối, cơm dày, màu vàng khi chín, ráo mịn không xơ, tỷ lệ cơm cao (khoảng 30%), vị béo ngọt mùi thơm, hấp dẫn, tỷ lệ hạt lép cao (> 50%).

Hiện nay, ở Thái Lan có tới 200 giống trồng và Malaysia đã tạo ra được những giống sầu riêng nổi tiếng như MDU 79, 79, 88, ... Một số giống cũng đã được nhập vào Việt Nam như sầu riêng Monthong, Chanee, D 99, ..

2. Nhân giống

Nên trồng sầu riêng bằng cây ghép mắt hoặc ghép cành. Hạt sầu riêng chỉ dùng để ương cây làm gốc ghép. Hạt sầu riêng dễ

mất sức nảy mầm nên khi lấy ở quả ra, rửa sạch cùi, rồi đem gieo ngay, xử lý thuốc sát khuẩn trước khi ương. Trải đều hạt trên đất ẩm, phía trên phủ cỏ khô, tưới nước giữ ẩm hàng ngày. Khi hạt nảy mầm đem gieo trên lớp, hoặc trong túi PE.

Gieo trên lớp: Đất được cuốc sâu 30 cm để rễ cái dễ phát triển. Khoảng cách gieo 30 x 30 cm. Đặt phần rễ hạt úp xuống dưới ½ đáy hạt hướng lên trên. Gieo xong phủ cỏ và tưới nước giữ ẩm hàng ngày. Rải thuốc trị kiến, phun thuốc phòng trừ sâu bệnh thường xuyên và tưới thêm NPK để cây con phát triển tốt.

Gieo trong túi PE: Túi được đục lỗ phía dưới cho thoát nước, đặt hạt ở đáy túi phía dưới có lót trấu trộn đất. Đất phải màu mỡ đổ đầy túi PE theo sự phát triển của rễ sầu riêng (phải ương ở đáy túi PE vì chỉ ở phần

thân cao trên 20 cm mới ghép được).

Có thể ghép khi cây 1 - 2 tuổi, đường kính 12 - 15 mm. Nếu ghép khi cây còn non, cây dễ bị chết khi đem trồng do bộ rễ phát triển còn yếu.

Ghép (tháp)

- *Mùa vụ tháp* : Đối với sầu riêng, tháp vào khoảng từ tháng 6 - 9 dl hằng năm là tốt nhất vì trong những tháng này có mưa nhiều, nhiệt độ và ẩm độ thích hợp nên tháp rất dễ dính.

Sầu riêng cũng được tháp trong mùa nắng, nhưng cây phải cắt ngọn gốc tháp trước, bứng vô bầu đem đặt vào chỗ mát. Tuy nhiên, tháp trong mùa khô cho tỷ lệ thành công thường thấp hơn so với mùa mưa.

- *Cách tháp*: Cách tháp mầm được dụng phổ biến:

* *Chuẩn bị gốc tháp*: Mở miệng th trên gốc tháp cách mặt đất khoảng 20 - 30 cm. Có nhiều kiểu tháp, nhưng kiểu tháp theo chữ u xuôi là phổ biến nhất. Miệng tháp dài khoảng 2,0 - 2,5 cm, r sâu khoảng 1,0 - 1,5 cm. Tránh mũi dao lún thây phần gỗ bên trong. Sau khi mở miệng xong, dùng dao tháp rọc một đường c lõm lớp vỏ dày làm hai phần lớn nhỏ (theo tỷ lệ 7/3), sau đó dùng dao khoét bên p lớn của vỏ dày một lỗ nhỏ để khi đặt tháp vào không bị cản dập.

* *Chuẩn bị mắt tháp*: Mắt tháp c chọn từ những mầm nhú lên từ nách (nông dân thường gọi là hột gạo) t cành. Cành tháp được cắt cuống lá 3 ngày trước khi lấy mắt tháp (cũng có

cắt cuống lá xong lấy mắt tháp ngay). Mắt tháp được lấy theo hình thang, kích thước tương ứng với đường kính cành mang mắt tháp. Đặt mắt tháp vào miệng tháp, dẩy vỏ lại sao cho mầm tháp được nhú ra ngoài từ nơi khoét lỗ. Dùng một đoạn lá dừa dài 5 cm rộng 2 cm có khoét lỗ ở giữa, dẩy kín miệng tháp, dùng dây thun buộc lại. Đầu trên lá dừa phải buộc chặt để nước không thấm vào trong, phía ngoài chỗ tháp được quấn dây thun vừa phải, không quá chặt vì dễ làm ảnh hưởng mầm tháp.

Sau khi tháp 20 ngày thì mở dây thun, nếu tháp dính thì ngày thứ 25 có thể cắt đọt gốc tháp cho mầm phát triển. Sau khi cắt đọt từ 3 - 6 tháng, nếu cây con phát triển tốt thì có thể đem trồng. Nếu phải lấy mắt tháp ở nơi xa, sau khi cắt cành chỉ nên nhúng nước ở gốc cành rồi dùng lá

chuối bó lại giữ ẩm. Không được nhúng cả cành vì dễ làm mắt tháp bị hư. Mắt tháp sâu riêng có thể giữ được tối đa trong 2 ngày.

Ngoài phương pháp trên, sâu riêng có thể được tháp cành bằng cách treo bầu gòn tháp (khoảng 1 tháng tuổi) vào nơi thích hợp với cành tháp và tháp giống như tháp nằm ở táo. Sau khi tháp 20 ngày, tiến hành khoanh vỏ cành tháp phía dưới chỗ tháp để khi cắt cành cây không bị héo. Sau khi tháp 1 tháng thì cắt cành.

Chiết cành

Cũng được áp dụng để nhân giống sâu riêng ở một số nơi trong đồng bằng sông Cửu Long, thời gian chiết khoảng 3 tháng. Tuy nhiên, nhánh chiết dễ bị chết khi khỏi cây mẹ do hệ thống rễ cây chủ yếu yếu. Cách chiết tương tự như ch

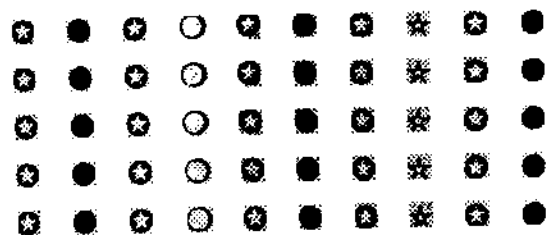
các loại cây ăn trái khác. Có thể áp dụng thêm các chất kích thích ra rễ khi chiết để giúp cành mau ra rễ và giâm cành chiết nơi mát để rễ mọc mạnh trước khi trồng.

3. Kỹ thuật trồng

Tùy vùng đất nơi trồng mà có công tác chuẩn bị khác nhau. Có thể trồng líp đơn hay líp đôi. Nếu bố trí líp đơn trồng 1 hàng thì líp rộng 5 – 6 m, mương rộng 2 – 3 m. Nếu líp đôi trồng 2 hàng, thì líp rộng 12 m, mương rộng 4 – 5 m (lưu ý xẻ thêm mương nhỏ trên líp để thoát nước nhanh trong mùa mưa). Các vùng đất cao có thể trồng trên đất bằng (không cần lên líp). Tại vị trí trồng, hố đào có kích thước $0,6 \times 0,6 \times 0,8$ m, bón lót 5 – 10 kg phân gà hoai và 200 g hỗn hợp NPK 16-16-8 hoặc NPK 20-20-15. Nên trồng thưa để vườn được thông thoáng, cây khỏe mạnh. Có thể trồng với

mật độ 70 – 100 cây/ha, khoảng cách 10 x 12 m/cây.

Cần phải trồng ít nhất 3 – 4 giống trong một vườn để giúp cây thụ phấn đậu trái tốt theo sơ đồ sau:

Hình 1: Sơ đồ bố trí giống sầu riêng trên vườn

Ghi chú: Giống chủ lực chiếm 50% số cây trên vườn (cứ 1 hàng giống chủ lực thì 1 hàng giống khác).

☆ : giống A (giống chủ lực); ● giống B;

○ giống C; ☆ giống D

Hình 2: Che bóng
cho sầu riêng

Nếu bứng bầu thì tránh làm đứt rễ, sau khi bứng nên để bầu cây con nằm ngang trên mặt đất ở nơi thoáng mát khoảng 3 - 7 ngày rồi mới trồng vào đất. Loại bỏ vật

liệu làm bầu trước khi trồng, sau đó đặt cây con vào lỗ đào trên mô, lấp đất vừa quá mặt bầu cây con và ém đất xung quanh gốc. Cắm cọc giữ cây, tưới ẩm nước. Dùng rơm hay cỏ khô dày mô để giữ ẩm. Cần che bóng cây con trong thời kỳ đầu, không nên che quá 50% ánh sáng. Khi cây phát triển qua một mùa khô thì loại bỏ dần vật liệu che mát.

Nên trồng xung quanh vườn sầu riêng loại cây che mát, khó đổ ngã và chắc chắn làm cây chắn gió cho vườn.

Không nên trồng xen đu đủ, dứa, ca cao trong vườn sầu riêng vì các cây này cùng là ký chủ của nấm *Phytophthora*.

4. Tưới

Sầu riêng mới trồng nên tưới một lần một lần trong khoảng 4 tháng. Sau đó c

tươi khi gặp hạn. Tủ gốc bằng rơm, cỏ khô sẽ bớt được công tưới nhưng mùa mưa nên bỏ rơm tủ đi vì dễ gây bệnh và cũng là ổ chứa mối hại cây sầu riêng.

Khi ra hoa kết trái, cây sầu riêng cần ẩm, thời kỳ này ở miền Nam đang là mùa khô nên cần tưới; nhưng tưới nhiều sẽ làm rụng hoa quả và cơm sầu riêng có thể nhão.

5. Bón phân

Giai đoạn cây con và những năm đầu cho trái: cần bón 5 - 10 kg phân hữu cơ cho mỗi cây kết hợp với phân vô cơ có lượng đạm cao theo công thức N:P:K:Mg là 18:11:5:3 hoặc 15:15:6:4 theo liều lượng và số lần bón như bảng sau (trang 23).

Giai đoạn cây đã cho trái ổn định: bón làm 3 lần trong năm như sau:

Tuổi cây	Liều lượng kg/cây/năm	Số lần bón trong năm
1	0,3	4
2	0,6	4
3	1,0	3
4	2,0	3
5	2,5	3
6	4,0	2
7	5,0	2
8	5,0	2
9	6,0	3

Lần 1: Sau khi thu hoạch, tỉa cành b
10 - 20 kg phân hữu cơ cho mỗi cây k
hợp với phân vô cơ có lượng đạm cao th
công thức N:P:K:Mg là 18:11:5:3 h
15:15:6:4 với lượng 2 - 3 kg hỗn hợp/g
tưới nước nhằm tạo bộ lá màu mỡ, sạch s
bệnh.

Lần 2: Trước ra hoa 30 – 40 ngày, thúc ra hoa bằng phân hỗn hợp với lượng phân cao theo công thức N:P:K:Mg là 10:50:17, 2 – 3 kg hỗn hợp/gốc.

Lần 3: Khi gốc to bằng trái chôm chôm, giúp trái phát triển nhanh và có chất lượng cao bằng phân hỗn hợp với lượng kali cao theo công thức N:P:K:Mg là 12:42:17:2, 2 – 3 kg hỗn hợp/gốc.

Ngoài ra, còn có thể sử dụng phân bón lá để góp phần nâng cao năng suất và phẩm chất trái. Có thể phun phân bón lá làm 5 lần, mỗi lần cách nhau 1 tuần bắt đầu từ tuần thứ 5 sau khi đậu trái, vào thời gian này nên tránh phun phân bón lá có hàm lượng đạm cao vì sẽ kích thích cây ra lá mới cạnh tranh dinh dưỡng với trái non đang phát triển. Nếu sử dụng phân bón lá

nhiều đạm sẽ làm giảm phẩm chất trái như cơm bị sượng, bị nhão... có thể diệt lá non để lá đã phát triển tập trung dinh dưỡng nuôi trái bằng cách phun xịt KNO_3 300 g/20 lít nước.

6. Cắt tỉa

Tạo hình tốt cho sầu riêng sẽ thuận lợi cho ra hoa kết trái, làm cho cây có bộ khung cành khỏe, hoa trái đều khắp và đều hàng năm, giảm thiệt hại do sâu bệnh, gió bão.

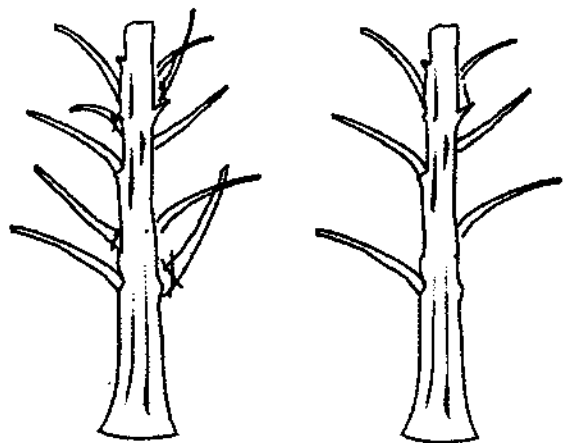
+ Sầu riêng còn nhỏ:

- Tỉa bỏ các cành mọc quá gần mặt đất (sao cho khi cây cho trái cành ở độ cao ít nhất là 1 m).

- Ở vị trí nào đó trên thân chính không để mọc ra 2, 3 cành vì cây sẽ bị chẻ làm 2

3 khi đeo nhiều quả.

- Bỏ các cành ốm yếu, cành sâu bệnh.
- Chỉ để 1 ngọn. Thường ta không cắt ngọn cây sầu riêng vì tự nó có hình kim tự tháp, chỉ riêng giống Chanee có thể cắt ngọn, để lại 4, 5 cành.

Hình 3: Cắt tỉa cành cho sầu riêng

- Khoảng cách trên thân chính của các cành, khi cây nhỏ nên để thưa 8 – 10 cm, khi cây lớn khoảng cách không nên để dưới 30 cm.

+ Sầu riêng đang cho trái:

Sầu riêng kết trái trên thân, cả cành nhỏ lẫn cành lớn không ra hoa ở ngọn. Vì vậy chỉ để lại cành khỏe, cắt tỉa làm 3 lần:

- *Lần 1:* Sau khi thu hoạch xong, cắt cành khô, cành bệnh, cành gầy yếu, cành kiệt sức vì đã ra nhiều trái.

- *Lần 2:* Trước khi bón phân lần thứ 2.

- *Lần 3:* Khi sầu riêng đã có trái bằng trái quít, trước tuần thứ 6 sau khi đậu trái, đồng thời với cắt tỉa trái, dọn thức ăn cho những trái còn lại.

+ Cắt tỉa hoa trái

Hoa sầu riêng rất nhiều, cây không có sức nuôi hết, vậy phải tỉa bớt. Hoa ra 2 - 3 đợt một năm. Nếu ra 3 đợt, có thể tỉa bớt hoa đợt 1 và hoa đợt 3 để lại hoa đợt 2 cho chín tập trung. Hoặc tỉa bỏ đợt 2 để lại hoa đợt 1 và hoa đợt 3, có thể kết những quả chín sớm và muộn thường bán cao giá hơn.

Khi tỉa hoa, phải tùy theo giống. Bắt đầu tỉa hoa 30 - 35 ngày sau khi hoa nở. Khi đã đậu quả, lại cắt bỏ một số trái chỉ để lại mỗi cành 3 - 5 trái. Các loại trái cần tỉa bỏ là trái dày đặc, trái méo mó, trái sâu bệnh.

7. Thu hoạch bổ sung

Để sầu riêng thụ phấn tự nhiên có nhược điểm là đậu trái ít, ở những vị trí không thuận lợi. Không chủ động thời gian thu hoạch. Thụ phấn nhân tạo bổ sung có

ưu điểm:

- Giúp cho thụ phấn đậu trái nhiều hơn, trái được thụ phấn nhiều hạt, trái to hơn, cân đối hơn.

- Trái đậu tập trung ở những vị trí thuận lợi: thấp, cành lớn, dễ chăm sóc, dễ thu trái.

- Chủ động ngày thu hoạch.

Nên giúp cây thụ phấn tốt bằng tay, vào lúc 20 - 22 giờ. Có thể vào buổi sáng, cắt một số hoa sắp nở của giống dùng làm phấn, mang về nhà, cắt lấy các chùm nhị để vào chén đĩa sứ hay thủy tinh (khô), lấy ngón tay chà mịn, rắc vào bông đực của giống thụ phấn. Hoặc dùng bông đực chà vào bông cái, rắc vào đầu nhụy hoa của giống mẹ.

8. Xử lý ra hoa cho trái sớm

Muốn sầu riêng ra hoa vào những thời vụ sớm hay muộn theo ý muốn cần có các điều kiện và biện pháp sau:

- Khí hậu phù hợp, mưa vừa phải, nhiệt độ trung bình, đất thoát nước, khô nhanh sau mưa.

- Bón phân đủ, cành khỏe, thoáng do cắt tỉa, bộ lá mướt xanh, dễ ra hoa, khi có môi trường thích hợp.

- Bảo vệ tốt bộ lá chống sâu bệnh phá hại.

- Trừ cỏ dại trong vườn để cho đất khô nhanh, khi dứt mưa, 1 - 2 tháng trước khi ra hoa.

- Dùng chất điều hòa sinh trưởng: khi phun xịt Cultar (nồng độ 750 - 1.500 ppm

tùy theo giống), lưu ý chỉ có hiệu lực khi cây từ 7 tuổi trở lên và chỉ dùng cho những cây khỏe mạnh cành lá xum xuê không bị bệnh. Phun đều khắp cây vào những ngày trời trong. Chỉ dùng sau khi cây sầu riêng ra 1 - 2 đốt lá trở lên và khi lá non đã hết, đã đủ độ chín của lá. Sau khi phun thuốc, bón phân tưới nước đầy đủ, phun thuốc trừ sâu bệnh khi cần.

V. SÂU BỆNH HẠI SÂU RIÊNG

1. Sâu hại

a. Sâu đục trái

(*Dichocrocis punctiferalis*)

Gây hại quan trọng trên nhiều loại ngoài sầu riêng như nhãn, ổi, mít ... từ trái còn non đến chín. Sâu non đục vào đến lớp cơm của trái làm ảnh hưởng chất lượng trái và làm nấm bệnh xâm nhập vào trái.

+ Phòng trị:

- Thu dọn những trái bị hại đem tiêu hủy.

- Phun thuốc khi thấy sâu trưởng thành xuất hiện. Có thể dùng Fastac, Cymbus, Karate 8 - 10 cc/bình 8 lít, Polytrin 8 - 15 cc/bình 8 lít, Hopsan 15 - 20 cc/bình 8 lít.

b. Rầy phấn (*Psyllids*)

Rầy non và rầy trưởng thành đến sống và gây hại trên lá, thường tập trung phía dưới mặt lá, chích hút làm cho lá bị suy kiệt, lá rụng sớm, ảnh hưởng sinh trưởng của cây. Rầy xuất hiện nhiều trong mùa khô.

+ Phòng trị:

Phun các loại thuốc như Applaud, Trebon, Decis 8 - 10 cc/bình 8 lít.

c. Rệp sáp (*Pseudococcus* sp.)

Gây hại trên trái, làm cho trái phát triển kém, giảm chất lượng, trái bị sượng và bị nấm bồ hóng tấn công.

+ Phòng trị:

- Trong tự nhiên có những loài ong có thể ký sinh làm hạn chế bớt mật số rệp sáp.

- Phun thuốc như: Supracide 20 cc/bình 8 lít; Lannate 15 - 20 cc/bình 8 lít; Voltag Fenbis 15 - 20 cc/bình 8 lít.

2. Bệnh hại

a. Bệnh thối gốc chảy nhựa

(*Phytophthora* spp.)

Đây là bệnh rất quan trọng trên cây sầu riêng. Bệnh tấn công phần thân và rễ gần mặt đất, lan dần lên phần thân phía trên.

và lây nhiễm cả phần trái. Bệnh làm vỏ cây bị hóa nâu, sau thối, có chảy nhựa. Phần gỗ cây nằm ở vết bệnh cũng bị hóa nâu. Bệnh nhẹ làm cây vàng lá, lá rụng dần, hoa thưa, trái ít. Bệnh nặng làm chết cả cây.

+ Phòng trừ:

- Tạo vườn cây thoát nước tốt, tránh để nước đọng gần gốc trong mùa mưa.
- Hạn chế làm xây xát vỏ thân, rễ nhất là trong mùa mưa.
- Quét vôi xung quanh gốc gần mặt đất (khoảng 1 m) hay dùng dung dịch Bordeaux đậm đặc.
- Cạo sạch phần bệnh, dùng thuốc Ridomyl, Currate, Aliette, pha nồng độ 3 – 5% quét đều lên phần cao và xung quanh.

Có thể dùng các loại thuốc khác như Copper B pha loãng 2 – 3% hoặc quét như trên.

- Tưới các dung dịch thuốc trên lên phần đất xung quanh gốc bán kính khoảng 1,5 m.

b. Bệnh thán thư

(*Collectotrichum zibethinum*)

Bệnh khá phổ biến trên cây sầu riềng. Vết bệnh thường lan từ rìa lá hay chót vào. Có màu nâu đỏ sáng, bên trong những quảng nâu đậm chạy dọc song song với nhau cùng với những vết nâu loang lổ.

+ Phòng trừ:

- Tiêu hủy lá bị bệnh nặng.
- Bón phân tưới nước đầy đủ.
- Phun thuốc trừ bệnh khi chớm xuất hiện. Có thể dùng Topsin M50W

Benomyl 50WP pha liều lượng 10 g/bình 8 lít, Copper B 20 – 25 g/bình 8 lít hoặc Manzate, Appencarb theo khuyến cáo.

c. Bệnh rong xanh lá

Một lớp rong màu xanh lan rộng dần trên bề mặt của lá. Bệnh không trực tiếp gây hại lá nhưng làm giảm khả năng quang hợp.

+ Phòng trừ:

- Tạo vườn cây thông thoáng.

- Phun các loại thuốc có chứa gốc đồng như Bordeaux 1%, Copper B, Funguran, Copper Zinc 20 – 30 g/bình 8 lít khi bệnh ở mức trầm trọng.

- Thường khi sử dụng các loại thuốc trừ bệnh cho cây, bệnh này cũng bị hạn chế.

d. Bệnh cháy lá, chết ngọn

(*Rhizoctonia* sp.)

Đây là bệnh gây hại quan trọng cho s riêng ở cả 2 giai đoạn vườn ươm và trưởng thành. Vết bệnh xuất hiện trên ban đầu là những đốm nhỏ sũng nước, đó lan rộng dọc theo mép lá, làm lá triển kém và co lại, cuối cùng lá khô rụng. Cây con bị nhiễm bệnh, lá ngọn cháy sau đó khô rụng, chết ngọn, cành nhánh nhỏ, ảnh hưởng nghiêm trọng năng suất.

+ Phòng trừ:

- Bố trí vườn ươm với mật độ vừa phải không tưới thừa nước.

- Không đặt cây sâu riêng con dưới cây lớn.

- Thu dọn, tiêu hủy các phần cây lá bị bệnh. Dọn sạch cỏ dại.

- Tạo tán, tỉa cành giúp cây thông thoáng.

- Phun các loại thuốc gốc đồng, Benlate 8 - 10 g/bình 8 lít, Topsin M 10 - 15 g/bình 8 lít.

e. Bệnh thối hoa (*Fusarium* sp.)

Vết bệnh có màu đen, khô có màu nâu sáng hơi lõm xuống. Bệnh tấn công 2 mảnh vỏ bao quanh hoa sấu riêng, lan dần vào cánh hoa, làm hoa bị thối rụng.

+ Phòng trừ:

- Bón phân cân đối, tạo vườn cây thông thoáng.

- Tỉa bỏ hoa bị bệnh.

- Phun thuốc phòng trừ khi hoa chuẩn bị

nở. Dùng Copper B, Copper Zinc 20 - 30 g/bình 8 lít phun đều lên khắp bề mặt của chùm bông. Cũng có thể dùng Benlate 20 g/bình 8 lít, Rovral 10 - 20 g/bình 8 lít.

VI. THU HOẠCH

Từ lúc nở hoa đến khi thu trái, khoảng 115 - 130 ngày tùy giống thời tiết. Ở đồng bằng sông Cửu Long, thời gian thu hoạch sấu riêng là từ tháng 4 - 6 dương lịch. Ở Bảo Lộc, Di Linh, sấu riêng chín muộn hơn, tới tháng 8 - 9 vẫn còn. Trái già thường rụng vào ban đêm và sáng sớm. Khi sản xuất nhiều, phải cắt từng trái. Trái đã chín không nên để quá 3 ngày vì chất lượng giảm đáng kể. Tuy nhiên, có thể bảo quản trái ở nhiệt độ 15°C được 3 tuần.

Kỹ thuật trồng sầu riêng

KS. Huỳnh Văn Tấn

Chịu trách nhiệm xuất bản : **LÊ VĂN THỊNH**
Phụ trách bản thảo: **Nguyễn Phụng Thoại**
Sửa bản in: **Thành Vinh**

NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP
D14 - Phương Mai - Đống Đa - Hà Nội
Điện thoại: (04) 8523887 - 8521940 - 5760656

CHI NHÁNH NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP
58 Nguyễn Bình Khiêm, Quận 1, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: (08) 8297157 - 8299521

In 2030 bản, khổ 10 x 14 cm tại Công ty In Bao bì và
Xuất Nhập khẩu. Giấy chấp nhận đề tài số 1596/XB-
QLXB do Cục Xuất bản cấp ngày 27/12/2000.
In xong và nộp lưu chiểu tháng 10/2001.